

Lieksan kaupungin lausunto lukiokoulutuksen laatustrategian luonnoksesta

Hyvinvointilautakunta 06.09.2022 § 131
604/00.04.00/2022

Valmistelija Yläkoulun ja lukion rehtori

Opetus- ja kulttuuriministeriö on lähettänyt lausuntopyynnön 23.8.2022 Lieksan kaupungille lukiokoulutuksen laatustrategian luonnoksesta.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti 20.4.2021 lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman, jota toteutetaan vuosien 2021–2022 aikana. Ohjelman tavoitteena on parantaa lukiokoulutuksen laatua ja saavutettavuutta systemaattisesti ja pitkäjänteisesti, edistää ja tukea hyvinvointia sekä osaamistason nostamista. Laatu- ja saavutettavuusohjelman tavoitteena on myös vahvistaa koulutuksen tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja edistää oppimiseröjen kaventumista, tukea ja edistää oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanoa sekä jatkuvan oppimisen uudistuksen valmistelua.

Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelma sisältää viisi toimenpidekokonaisuutta. Nämä ovat:

- lukiokoulutuksen saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden parantaminen,
- laatuajattelun vahvistaminen lukiokoulutuksen toimintakulttuurissa ja opetussuunnitelmien toimeenpanossa,
- ohjauksen laadun kansallinen kehittäminen yhtenäisillä toimintatavoilla sekä opiskelijöiden yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin tukeminen,
- digitaalisten ratkaisujen edellytysten parantaminen oppimisen ja opiskelun tukena sekä
- laadunhallinnan ja -kehittämisen perustan laajentaminen laatimalla lukiokoulutuksen laatustrategia ja sitä toteuttavat toimenpidesitykset.

Laatu- ja saavutettavuusohjelmaan sisältyen on valmisteltu laajassa sidosryhmätyössä nyt lausuttavana oleva laatustrategialuonnos.

Lukion laatustrategian tavoitteena on luoda yhdensuuntaiset periaatteet ja suuntaviivat lukiokoulutuksen eri toimijöiden laadunhallinnalle ja sen johtamiselle. Laatustrategian avulla tuetaan valtakunnallisesti lukiokoulutuksen järjestäjien systemaattista ja jatkuvaa laadun kehittämistä. Se pohjautuu lukioyhteisön osallistamiseen, eri toimijöiden väliseen luottamukseen sekä toiminnan läpinäkyvyyteen, ja sitä arvioidaan kehittävän arvioinnin periaatteiden mukaisesti. Lukiokoulutuksen laatutekijät ovat laadukas oppiminen, hyvinvointi ja osallisuus, kehittyvä toimintakulttuuri sekä saavutettava lukiokoulutus.

Liitteenä on lukiokoulutuksen laatustrategian luonnos.

Lausunnosta pyydetään jäsentämään tiivistelmä ja jokaisen kappaleen sekä liitteen osalta keskeisin lausuttava sisältö.

Lieksan kaupungin lausunto:

Johdanto:

Koulutuksen järjestäjä vastaa lukiolain mukaan järjestämänsä koulutuksen laadusta ja sen arvioinnista. Lukion laatustrategia antaa tukea tähän työhön. Koulutuksen järjestäjä kuitenkin vastaa laatustrategian toimeenpanosta ja toteuttamisen tavoista, mikä voi johtaa hyvin erilaisiin käytänteisiin eri kunnissa. Yhteiset suuntaviivat ja työkalut laadun arviointiin olisivat tärkeitä välineitä tasavertaisen laatutyön takaamiseksi kaikkiin Suomen lukioihin. Laatustrategian tavoitteena on luoda yhdensuuntaiset periaatteet lukiokoulutuksen laadunhallinnalle. Tavoitteen toteutumiseksi strategian toimeenpano ja laatutyön organisointi tarvitsee myös kansallisia ohjeita ja suuntaviivoja.

Visio lukiokoulutuksesta ja lukiokoulutuksen laadunhallinnasta:

Visio on selkeä ja tarpeellinen lukiokoulutuksen tulevaisuutta ajatellen. Vision toteuttaminen vaatii kuitenkin myös muuta kuin laatustrategian tuottamisen. Lukiokoulutuksen laadunhallinnan tavoitteena on olla vuonna 2030 systemaattista ja vakiintunutta toimintaa, jolla on yhteisesti sovitut tavoitteet. Tämän toteutumiseksi laatutyötä on ohjattava ja ohjeistettava valtakunnallisesti myös laatustrategian julkaisemisen jälkeen.

Laadunhallinta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä:

Olennaista laatutyössä on laadun jatkuva parantamisen sekä suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen jatkumo. Tämä malli varmistaa sen, että laatutyö on jatkuvaa ja kehittyvää. Kouluyhteisön osallisuus laadun arviointiin ja kehittämiseen on tärkeää, että laatutyö vakiintuu osaksi arkea ja kaikki kokevat sen tärkeäksi. Laatutyö ei saisi olla irrallinen osa koulun arjesta.

Keskeiset toimijat:

Selkeä ja tarpeellinen kuvaus kaikkien toimijoiden tehtävistä lukiokoulutuksessa ja laatutyössä. Lisäohjeistusta koulutuksen järjestäjille laatutyön toteuttamiseksi on toivottavasti tulossa.

Toimintaympäristön kuvaus:

Koulutusjärjestelmän ja lukiokoulutuksen muutokset perustuvat moniin toimintaympäristön ja yhteiskunnan muutoksiin, joita on tässä kuvattu laajalti. Koulutuksen järjestäjille tämän kappaleen tiedot ovat itsestään selviä, mutta kuvaavat hyvin sitä monialaista ympäristöä, mikä lukiokoulutuksen toteuttamiseen vaikuttaa.

Lukiokoulutuksen laatutekijät:

Laadukas oppiminen –

Laatuun vaikuttavina tekijöinä mainitaan kelpoiset opettajat, monipuoliset oppimisympäristöt, opiskelutaidot, arviointikäytännöt, oppimisen tuki, ohjaus ja tarvittavien suunnitelmien hyödyntäminen. asiat ovat tärkeitä ja oikeita, lukion kehittämisen kannalta juuri näiden tekijöiden jatkuva arviointi ja parantaminen on hyödyksi.

Hyvinvointi ja osallisuus –

Laatuun vaikuttavina tekijöinä mainitaan opiskelu- ja elämäntilanteen palvelut, liikunnallisen elämäntavan edistäminen, ohjaus ja oppimisen tuki, osallisuus, yhteisöllisyys, opiskelijalähtöisyys, opiskelijakunnan toiminta ja henkilöstön osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet. Tärkeitä ja oikeita asioita. Opiskelijoiden ja kouluyhteisön hyvinvointi vaikuttaa kaikkiin muihinkin laatutekijöihin.

Kehittyvä toimintakulttuuri –

Toimintakulttuurin arvioinnissa ja kehittämisessä korostetaan palautteen keräämistä luotettavin menetelmin, itsearvioinnin keinoja, tunnuslukujen hyödyntämistä ja verkostojen tärkeyttä toiminnalle. Laatuun vaikuttavina tekijöinä mainitaan kieli- ja kulttuuritietoinen toimintakulttuuri, myönteisen asenteen vahvistaminen, henkilöstön osaamisen varmistaminen ja toimintakulttuurin uudistaminen tulevaisuusorientoituneesti. Toimintakulttuuri on lukiokoulutuksessa se osa, joka erottaa myös lukiot toisistaan ja antaa mahdollisuuksia paikalliselle arvopohjan näkymiselle. Tässä yhtenäisen laadunarvioinnin toteuttaminen voi olla osittain hankalaa, mutta paikalliset piirteet ovat tärkeitä osia laadukkaassa lukion arjessa.

Saavutettava lukiokoulutus –

Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen lukiokoulutus on tärkeä laatutekijä. Yksittäinen koulutuksen järjestäjä tai lukio ei välttämättä voi vaikuttaa siihen, miten saavutettavaa lukiokoulutus on mm. pitkien välimatkojen vuoksi. Digitalisaatio ja yhteistyö muiden kuntien kanssa antavat tietenkin mahdollisuuksia, mutta eivät poista kaikkia haasteita. Kansallista tukea tähän saavutettavuuteen tarvitaan varmasti tulevaisuudessa entistä enemmän, mikäli lukioiden toimintakenttään tulee muutoksia.

Laatustrategian toteuttamisesta:

Luonnoksessa linjataan, että lukiokoulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset määrittävät omat koulutuksen laatua koskevat tavoitteet sekä laadunhallinnan periaatteet ja kokonaisuuden, sekä valitsevat sopivat toimintamallit ja menettelytavat. Koulutuksen järjestäjien ja lukioiden tueksi olisi ehdottomasti toivottavaa, että ainakin koulutusta tai esimerkkimalleja ja laatukriteerejä tarjottaisiin käyttöön. Laatutyöstä ei tule yhteismitallista, ellei sen menetelmiä ja kriteerejä ohjeisteta tai kouluteta yhteisesti. Perusopetuksen laatukriteerit olivat valtakunnalliset, samalla tavalla myös lukiokoulutuksen laatukriteerit voisivat olla valtakunnalliset ja silti mahdollistaa myös yksilölliset painotukset ja huomiot. Valtionavustuksia ja ohjeistusta luvataan laatustrategian toteuttamiseksi. Työ on kuitenkin tehtävä lukioissa olemassa olevan henkilöstön voimin, joten koulutus ja selkeä ohjeistus on kaikkien tärkeintä.

Liite:

Laatukriteerit ohjeistetaan laatimaan paikallisesti perustuen lainsäädäntöön ja opetussuunnitelmaan. Liitteessä on listattu laatutekijöitä, joilla voidaan käyttää lukiotoiminnan laadun arvioinnissa. Listaus on hyvä ja kattava, mutta koulutusta sen hyödyntämiseen on järjestettävä valtakunnallisesti, että laatustrategian tavoitteet voivat toteutua.

Tiivistelmä lausunnosta:

Lukion laatustrategia on hyvä ja tarpeellinen kokonaisuus lukioiden kehittämiseen. Siinä on kuvattu kattavasti kaikki ne tekijät, jotka vaikuttavat lukiokoulutuksen tulevaisuuteen ja jotka määrittävät onnistuneen ja toimivan lukiokoulutuksen toteuttamisen. Laatutyön toteuttamiseksi tarvitaan myös kansallista ohjausta ja yhteisiä menetelmiä, että varmistetaan tasavertainen laadunarviointi kaikissa Suomen lukioissa, eikä tehtävä kuormita yksittäisiä lukioita liikaa. Laatutyön jalkauttaminen osaksi lukioiden arkea vaatii myös työtä, eikä sitä pitäisi jättää vain koulutuksen järjestäjien tehtäväksi.

Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle Lieksan kaupungin lausuntoa lukiokoulutuksen laatustrategian luonnoksesta esittelyosan mukaisena.
Päätös	Hyvinvointilautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle Lieksan kaupungin lausuntoa lukiokoulutuksen laatustrategian luonnoksesta esittelyosan mukaisena.
Lisätietoja	Yläkoulun ja lukion rehtori Reetta-Leena Hiltunen, p. 040 1044 210, sähköposti reetta-leena.hiltunen(at)lieksa.fi Hyvinvointijohtaja Arto Sihvonen, p. 040 1044 101, sähköposti arto.sihvonen(at)lieksa.fi